

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици број 20.

Власник
КРСТА Ј. МИЛЕТИЋ

СВЕТИ САВА

Саломивши оружаном силом отпор своје браће и осталих српских феудалних велможа, велики жупан рашки Стеван Немања ударио је темеље заједничке и централне власти сагробју, средњевековној држави српској. Желећи да створи и независну српску цркву, да би се ослободио политичког утицаја који се спроводио кроз цариградску патријаршију, он је будуће црквено поглаварство наменио своме млађем сину Растку, а државни престо, по праву прворођења, старијем сину Стевану, хотећи у исто време, да тиме заштити државу од нових потреса, који би се могли изазвати евентуалним супарништвом међу браћом.

Следујући саветима мудрога и далековидног жупана, који су били инспирисани тим великим плановима и тако смишљеним политичким комбинацијама, покалуђерио се Раствко Немањић. И док се он, сада као монах Сава, спремао у Светој Гори за будуће велико делање, дотле је велики саџац државе припремао политички све што требе за остварење својих намера.

И остварило се.

Када је Немања своју владајачку порфиру заменио скромном калуђерском расом и претворио се у својој задужбини Хилендару, у обичног сабрата Симеуна, пут је већ био угрожен. Његов наследник на престолу, прворођени му син Стеван ускоро се венчао после тога и прогласио за првог српског краља, а млађи син Сава постао је први српски архиепископ. Симеон Мироточиви, свршио је био како ваља своју световну улогу.

Живећи испосничким животом и чинећи бољогодна дела, посвети се као архијастир српски.

Сад је настало обилати и Богом благословени просветитељски рад архијепископа Саве. Читаве генерације свештеника, јединих народних учитеља и представника књиге и учености у то време, обучавао је он, васпитавао, образовао и припремао за рад народу. Настављајући рад на сиромашној и тек започетој српској књижевности, односно на њеној јединој врсти:

Народ

РУМУНИ У ПАРИЗУ

Париз. — Одбор парламентарне ачије за иностранство примао је румунске парламентарце, њих 45, и представнике румунских универзитета. Овом пријему присуствовао је велики број чланова Сената и Скупштине, међу којима су били и Мелен, Бријан, Думерг и Пенлеве, бивши председници кабинета.

Ови парламентарни француски и румунски представници отишли су потом у Бурбонску Палату, где су их до чекали председник Скупштине Пол Дешанел, Антонен Дибо, председник Сената, Клемансо, председник владе, Пишон, министар спољних послова, Жорж Лег, министри маране, Анри Симон, министар колонија и знатан број чланова оба дома.

Председник Скупштине је поздравио румунске представнике једним ватреним говором. Он је поменуо прилике под којима је Румунија пришла Савезницама, не хотећи у овој борби да буде ни са Бугарима ни са Мађарима и истакао је храброст румунске војске.

НЕРЕДИ У ГРАЦУ

Париз. — Јављају из Цириха, према једном телеграму из Беча, како је народна заједница аустријских Немаца одржала 29. децембра у вече велики скуп својих присталица у Грацу и како се на њему имало да дескутује питање о закључењу мира. Велика дворана, у којој је одржаван скуп била је пуна људа, међу којима се налазило и много социјалиста. За време целога говора професора Кола, председника немачке народне заједнице у Аустрији, говорник је био врло често прекидан разним замеркама и неодобравањем од стране присутних социјалиста. То је најзад изазвало велики неред и вашар, који се завршио правом тутом. Полиција је морала да распушти збор, али су се и на улици наставиле туче између социјалиста и немачких националиста, па је и крај пропливен. Полиција је в опет морала да се умеша и позатвала је много лица.

Раствко син Немањић, из жеље за смиреним калуђерским животом, одбеже оца свога и дворочев са калуђерима светогорским, који су путовали кроз земље Немањине, прими калуђерски постриг и најчешће монашку ризу.

Живећи испосничким животом и чинећи бољогодна дела, посвети се као архијастир српски.

А кад иза Вакрса, који ће ускоро доћи целом Српском Народу, уђу у легенде и ови страшни дани великог Искушења и Страдања, причаће се о огромним и сјајним жртвама предака, подвизима њиховим и мучеништву, које ће захвалном потомству бити исто тако свето као и светитељски рад Светитеља Саве.

«СЛОБОДА ШТАМПЕ»

«Најесте Минхенер Нахрихтен» пишу, да се коментари на говоре савезничких државника често пута не смеју да пишу од стране редакција, већ имају да се саопштавају дословно како се исфабрикују у Берлину, иначе се у опште без овога не може никако друкчије да пише. Оне објављају, да је 21. децембра Волфова Аген-

ција разаслала извештаје о говорима Лојда Џорџа и Асквита, дојадајући следеће наређење: »Не сме се штампати без приложеног коментара«. Ова индискреција баварског листа без сумње потиче из мржње, манифестиране до сада много пута у Баварској, што Берлин у свакој прилици хоће да наметне целоме царству своје гледиште и своје мишљење.

Декларацијом минхенских новина објашњава се ревност, са којом је немачка штампа недавно нарочито инсистирала на оним лажним откривенима, како постоји врло строго ограничење слободе мишљења у савезничким земљама, докле Немачка, као открићима, потпуно економско и политичко ослобођење.

У току прве периоде револуције Совјети су узалуд покушавали да се измире са кадетима и да добију ослобођење угњетаваних класа. Морало се прекинути са њима и тако је дошло до октобарске револуције, која је дала Совјетима пуну власт.

Уставотворна Скупштина, изабрана у 6000 изборних области, дас престављају је у тренутку, кад су кадети били на власти.

Али народ, који је гласао за социјалисте револуционаре, није умјео да чини разлику између социјалиста са деснице, присталице кадета и социјалиста са деснице, присталица социјализма. Тако се даша највећа Скупштина, резултат буржоаске демократије, налази у супротности са принципи-јасан програм Централног Извршног Одбора и права радничке класе, као и октобарску револуцију, то је Уставотворна Скупштина прекинула сваку везу са Совјетима у Русији.

Према томе било је неизбежно да се одвоје социјалисте са левице, који имају велику већину у Совјетима.

Социјал демократи са деснице отворено се боре против власти Совјета и иду на то да униште дело револуције и да збаце Совјете. Са тих разлога Централни Извршни Одбор проглашава да је Уставотворна Скупштина раз

пуштена.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

пима октобарске револуције, која једала власт Совјетима и, према томе, радничким класама које су уверене да је прошло време парламентаризма буржоаских странака, јер се не слаже са циљевима социјализма. Совјети су у стању да спрече реакцију кадета и да створе нове социјалистичке основице.

Одбијањем да се признаду Совјети иде се на то, да се стечена слобода стави у руке Уставотворне Скупштине и буржоа и то је корак у назад, или чак и банкротство радничке и сељачке револуције.

Уставотворна Скупштина на седници од 5. јануара дала је, са познатих разлога, већину присталицима Керенског, Чернова и Авксентијева. А пошто та странка одбија да призна јасан програм Централног Извршног Одбора и права радничке класе, као и октобарску револуцију, то је Уставотворна Скупштина прекинула сваку везу са Совјетима у Русији.

Према томе било је неизбежно да се одвоје социјалисте са левице, који имају велику већину у Совјетима.

Социјал демократи са деснице отворено се боре против власти Совјета и иду на то да униште дело револуције и да збаце Совјете. Са тих разлога Централни Извршни Одбор проглашава да је Уставотворна Скупштина раз

ИЗ РУСИЈЕ

Петроград. — Овако гласи текст указа о распуштању Уставотворне Скупштине:

Руска револуција је оснивала Совјете радника, сељака и војника, који чине радничку и експлоатисану класу, које су једино у стању да воде борбу за своје потпуно економско и политичко ослобођење.

У току прве периоде револуције Совјети су узалуд покушавали да се измире са кадетима и да добију ослобођење угњетаваних класа. Морало се прекинути са њима и тако је дошло до октобарске револуције, која је дала Совјетима пуну власт.

Уставотворна Скупштина, изабрана у 6000 изборних области, дас престављају је у тренутку, кад су кадети били на власти.

Али народ, који је гласао за социјалисте револуционаре, није умјео да чини разлику између социјалиста са деснице, присталице кадета и социјалиста са деснице, присталица социјализма. Тако се даша највећа Скупштина, резултат буржоаске демократије, налази у супротности са принципи-јасан програм Централног Извршног Одбора и права радничке класе, као и октобарску револуцију, то је Уставотворна Скупштина прекинула сваку везу са Совјетима у Русији.

Према томе било је неизбежно да се одвоје социјалисте са левице, који имају велику већину у Совјетима.

Социјал демократи са деснице отворено се боре против власти Совјета и иду на то да униште дело револуције и да збаце Совјете. Са тих разлога Централни Извршни Одбор проглашава да је Уставотворна Скупштина раз

пуштена.

Председавајући ових дана једној седници Академије Наука, Пол Пенлеве бивши француски хемичар која су, у рату гасова, појачали наша срства за одбрану и напад, такве математичаре и геодете, чији је прорачун врлопомогао да се реперишу и разоре непријатељске батерије. Ви сте подстапали многобројне радове, чији су се резултати морали држати у тајности.

Наши ученици, од којих су многи већ и сами учитељи, најмлађи на фронту, други на универзитетима, у арсеналима и фабрикама бацили су се снажно на решење свих нових проблема, које је рат и стварао на сулу и па води.

Али не само што је француска наука служила нацији у рату помоћу ових дарених проналазака, него она је тим духом одушевила наше инжињере и нашу индустрију.

Председавајући ових дана једној седници Академије Наука, Пол Пенлеве бивши француски хемичар која су, у рату гасова, појачали наша срства за одбрану и напад, такве математичаре и геодете, чији је прорачун врлопомогао да се реперишу и разоре непријатељске батерије. Ви сте подстапали многобројне радове, чији су се резултати морали држати у тајности.

Наши ученици, од којих су многи већ и сами учитељи, најмлађи на фронту, други на универзитетима, у арсеналима и фабрикама бацили су се снажно на решење свих нових проблема, које је рат и стварао на сулу и па води.

Али не само што је француска наука служила нацији у рату помоћу ових дарених проналазака, него она је тим духом одушевила наше инжињере и нашу индустрију.

Председавајући ових дана једној седници Академије Наука, Пол Пенлеве бивши француски хемичар која су, у рату гасова, појачали наша срства за одбрану и напад, такве математичаре и геодете, чији је прорачун врлопомогао да се реперишу и разоре непријатељске батерије. Ви сте подстапали многобројне радове, чији су се резултати морали држати у тајности.

Наши ученици, од којих су многи већ и сами учитељи, најмлађи на фронту, други на универзитетима, у арсеналима и фабрикама бацили су се снажно на решење свих нових проблема, које је рат и стварао на сулу и па води.

Али не само што је француска наука служила нацији у рату помоћу ових дарених проналазака, него она је тим духом одушевила наше инжињере и нашу индустрију.

Наше истраживање научничко било је предмет многобројне, строге, а често и оправдане критике. Пребацивало му се због спорости и великог теснота, и дошли смо били потпуно да заборавимо своје високе врлине. Рат је тај који нас је на то потсетио. Наша култура за нас није култура „без душе“. Ако она може бити не вде за непосредним утилитаризмом, она респектује и развија индивидуалитет и самосталне проналазачке способности интелигенције. Те су особите индустриски спасеље угрожену Француску; благодарећи њима, у хемијској и металургијској производњи створена су таква невероватна чуда, каквима раних немамо у једној земљи на свету.

Ово сјајно јединство науке и индустрије запечаћава Академија, примијући на своје груди и индустриску науку.

Пре годину дана, наш председник, говорећи о проналазачком генези наше расе, који сви признају, потсетио је на рад за „организацију победе“, и учинио ми је врло велику част, везујући моје име за тај рад. Заслуга за ово припада само и једино легији истраживача, који су бућећи проналазили, остваривали, оделостворавали. Доцније, кад је хероизам наших армија триумфовао, кад је ученичка

Француска, још бледа због проливене крви или зрачени вечном славом, могла најзад спустити своје победничко оружје, ова је дознала како су учешће у њеном спасавању она њена деца чија риза мора да оставе мистерија и тајна, а будуће генерације, ја сам у то сигуран признаје да се у часовима великог искушења француска наука поштено одужила отаџбини.

„ДОМОВИНА“

Календар „Домовина“ издање Министарства Просвете, са много књижевних прилога, на 192 стране, у врло лепоме издању, може се добити код делегата Министарства Просвете (Одос Отонос 3 близу Светог Саве) и одељења Врховне Команде). Цена је „Домовине“ само 1 драхма. Препродајуци, који узмутају 20 комада, добијају 20 од сто, а преко тога броја 25 од сто у име награде за труд.

НАША ОМЛАДИНА

Цирих. — „Словенац“ и „Словенски Народ“ у својим бројевима од 4. децембра донели су изјаву, коју су југословенски студенти предали Југословенском Клубу у бечком Рајхерату. Та је изјава написана са пуно младајског одушевљене и подета и маје, због њене важности, коју она има као један документ на народној борби за слободу, саопштавамо овде у целини. Та изјава гласи:

„Ми, југословенски студенти, поздрављамо мајску декларацију, закључујемо се на овом најсвесијем народном захтеву — последњој вољи највећег Југословена Др. Јанеза Евангелиста Крека — и клањамо

се, дубоко ожалошћени надуваше раним гробом, успомени бесмртног ћенија.

Замој да је неслога љаша пропаст, замој да сеју душмана са злобном намером у наше редове раздор; позивамо у заједницу, на заједнички рад пре наш народ. Непоколебљива је њаша вера у снагу народне воље и у несаломиву силу народне воље, непоколебљива вера у мије наше младости. Нећемо ропство, јер је недостојно људа, хоћемо да вбацимо јарам, који почињава човечаштво, и захтевамо за свој народ суверену слободу, суверену једнакоправност.

Без страха су наша срца. Манула су времена, када смо дрхали за будућност свог народа; последњу сенку бојазни отерао је народ сам, који се сјединио у једној мисли, једној жељи, у једној вољи.

Истрајте сви добра и племенати, оставите верна узвишење идеји и непоколебљиви у светој борби, вође и гласници наша!

Стој, најде од Муре до последњег рта на јужном Јадрану, неустранено у борби за своју правду, са гаслујним презрењем и проклењем.

За свакога, који Те изадје, који Ти у Твоје име злочиначки краде последњи зрак наде у слободној сунце!

Наш народ није унештила ни мржња ни насиље, кад још није био свестан свог културног гозива и својих права. Где је сила, која ће га савити, од како су наше вође развили барјак мајске декларације!

Домовино мајо! Чуј заклетву нашу:

За правду ваше земље, за слободне гробове људова, за људе, за слободне воде и слободно море, за слободне горе и поља под њима, за сунце слободе наше — положамо на узвиши жртвеник свог народног целају највећу наду и целеју своју младост и читав свог рада, своје речи, последњи глас последње куцане свога срца, последњи свој дах. Нема муке, која ће нас савити, ни гађња, које ће нам истргнута из срца захтев објављен у мајској декларацији!

Верујемо свим жаром своје младости у нашу будућност, верујемо и у нашу слободу, верујемо у мије праведне југословенске идеје и живамо и умиреју за наш велики циљ!

У Бечу, 2. децембра, 1917. Следују преко сто потписа.

ИЗ АУСТРИЈЕ

Женева. — Према вести ма из Беча, које се све међу собом слажу, последњи догађаји у Аустрији изазвали су држањем пангерманиста, који теже освајају циљевима, без обзира на очајан положај радничке класе.

Изгледа чак да и званични кругови двојне монархије донекле одобравају гњев радничких класа. Званични орган „Фремденблат“ објавио је један чланак против фон Билова и пангерманиста. Тај чланак донела је Волфова Агенција и он је изазвао у целој Немачкој огроман утисак.

Посланик Хеклер поднео је одбору у Рајхстагу овакву интерпелацију: Јели канцелар вољан да учини изјаве о разлозима који су изазвали падајући аустријског званичног листа, као и њихово саопштење према Волфове Агенцији.

Берн. — „Минхенер Нахрихтен“ јављају да се између председника владе Сојдлера и графа Чернина извиле јаке несугласице. Чернин замера Сојдеру да је својом немарношћу и слабошћу допустио да избаци штрајкачка покрет у средини конференције замјир у Брест Литовску. Исти лист предвиђа да ће овај сукоб јако отежати рад дипломата.

Берн. — Изгледа да Хабсбуршка монархија преживљује особито тешку кризу и ако за сада није лако познати стварну ситуацију. Одјеци из штампе показују да су све веће тешкоће изазвале општи замор. Крајња оскудица довела је до очајања општу жељу за миром и народно нестручњење.

Из Бече јављају „Форишће Цајтунг“: Нови

штрајкови избили су у разним фабрикама муниципије у бечким предграђима. Парламентарни кулови врло су недовољни Сајлеровим кабинетом. Као кандидати за будућег председника владе сматрају се граф Тогенбург и граф Силва Тарука.

Друга једна депеша из Беча каже да је председник владе, одговарајући на једну интерpellацију о стварању аутономне чешко словачке државе, изјавио да би такво решење само охрабрило непријатеља у његовој тежњи да уништи јединство монархије. Према томе њега мора одбити са презрењем свако влада и свима средсвима. Министар је додао, да ова изјава преставља и мишљење државног поглавара.

Најзад је председник владе позвао народ да остави на страну све политичке разлике јер је отаџбина у опасности. Париж. — Из Цириха јављају „Еко де Пари“: Штрајк се наставља у фабрикама муниципије у Винер Најштату.

Из Парија. — Из Цириха јављају „Еко де Пари“: Штрајк се наставља у фабрикама муниципије у Винер Најштату.

Берн. — Изгледа да се у политичким круговима врло живо разговара о штрајковима. Посланици свих странака сматрају ситуацију као озбиљну.

ФЕРДИНАНД — КАЈЗЕР

Краљ Фердинанд Кобург није могао више да трпи своју титулу „краљ“ која у истој години није позната у историји Бугара. „Наје Цирих“ од 19. децембра до-

носе једну белешку у којој се чита ово: »Треба почевати занимљиве бугарске марке са по 5, 30 и 50 стотинки које су изашле поводом владаљског јубилеја Фердинанда I. На њима он себе титулише „Кајзером“.

На тај начин, Фердинанд I је, за ово десетак година, променио неколико титула: „Кнез“, „Краљ“, „Цар Бугара“, и сада је ускочно у „Кајзера“.

ТРУМБИЋ У ЛОНДОНУ

Лондон. — „Тајмс“ доноси ово саопштење:

»Пленарна конференција Југословенског Одбора, која је одржана ових дана у Лондону, под председништвом Д-ра Анте Трумбића, завршена је. У неколико махова седницама је присуствовао и српски посланик у Лондону.

За време конференције утврђен је факат, да је Крфска Декларација, као политички програм целог народа, примљена са одобравањем и ентузијазмом у свима српским, хрватским и словеначким круговима у Европи и Америци.

Одбор је са нарочитим задовољством забележио изјаву лорда Роберта Сесила у Доњем Дому енглеског Парламента од 28. новембра, када је, одговарајући на једно питање, рекао, да је Српска Влада саопштила текст Крфске Декларације енглеској Влади и да је енглеска Влада примила ову декларацију у њеним главним поузданима са великом интересовањем и симпатијом.

Нарочита депутација Одбора посетила је америчког амбасадора д-ра Пеца, да му изрази своје задовољство, што је Америка објавила рат Аустроугарској. Председнику Вилсону упућена је телеграфска адреса.

САОПШТЕЊА

Код Делегата Министарства Провинције (Одос Отонос 3, до Санитетског одељења Врховне Команде) имају писма ови наставници:

Боса Јовановић, учитељ из Велеса, Божко Јосиф, учитељ, Витомир Перешић, учитељ, Влада Костић, учитељ, Драг. Џешковић, суплеант, Драг. Миловановић, учитељ, Драгољуб Костић, учитељ, Душан Николић, (из Чачка), Јован Симић, учитељ, Јован Ковачевић, учитељ, Коста Вашиљевић, учитељ, Коста Лазаревић, професор, Марко Вапа, Миленко Марковић, учитељ, Миливоје Златановић, учитељ, Милош Вукадиновић, учитељ, Петар Марић, учитељ, Петар Станковић, учитељ, Риста Мурговић, учитељ из Куманова, Светозар Деспотовић, учитељ, Тодор Самарџић, професор, Чедомир Ањимовић, учитељ, Чедомир Мајковић, учитељ.

— Именовани нека се јаве лично или своју адресу, те да добију писма.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

Французи су лако одбили један непријатељски испад на западној линији Сен Гобен. Узајамно бомбардовање на фронту шуке Коржер и Бенонво.

Авијатика. — Преко дана 12. јануара француска авијатика је била особљато активна. Француски осматрачи су ишли над непријатељску територију у дубину за 30 км. и начинили више од 300 снајмака.

Француска авијатичари за гоњење оборали су 4 немачка авиона и бацали око 8000 кг експлозива на станице у Томонелу и Фрјебургу, на фабрике у Лудвигсхафену и на логоре у области Донгион.

Извештај од 23. сата. — Авијатија је активна, каткад живља у области Бат ди Менвал и на левој обали Мезе на сектору Марлом. Нема пешадијске акције.

Француске секције за одбрану против аероплана обориле су 12. јануара три непријатељске апарате.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Артиљеријска активност непријатељева јујно од Скарпе, близу Пасанделе.

Наши авиони су бомбардовали аеродроме близу Куртреа и Генита. Овај други звјездар је служи непријатељу за њено летење. Бомбардовали смо и митраљесима тукли непријатељске логоре у Рулерсу. Сви наши апарати су се вратили.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

2. параграфу каже се да је циљ ове пропаганде да се деорганизује руска војска и да се добију потребна обавештења.

РИМ. — Према једном савештењу непосредно из Пуља, адмирал Његован отпутовао је у Беч да присуствује једном савету немачких и аустријских адмирала, који је сазвао Кајзер.

ЛОНДОН. — Рекорд у одбојању аероплана пропада као и у Бишону, канадском авијатичару, који је за пет месеци оборио 45 непријатељских авиона.

СРПСКИ ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈ
У реону Котке једно наше одељење извршило је ноћас успешан препад на бугарски ров и ручни бомба ма наелено непријатељу губитке.

МАЛИ ОГЛАСИ